

TRYGGE SAMFUNN

TIDSSKRIFT FOR KVINNERS FRIVILLIGE BEREDSKAP (KFB) NR 2 2017

Tema:
**Norge under
angrep**

- En krig om sannheten
- Engasjement, forsvarsvilje og entusiasme
- De mest alvorlige angrepene er spionasje

Elektronisk krigføring

STYRELEDER ANITA M. ELLINGSEN

Hvor mye forstår egentlig personen i gata om betydningen av cyberangrep og elektronisk krigføring? Det er i hvert fall noe abstrakt som vi ikke kan ta og føle på. Men nåtidens moderne krigføring omhandler nettopp denne type angrep. Enten det er for økonomisk vinning hvor hackere tar over personlige datamaskiner for å finne kritisk informasjon og deretter kreve løsepenger. Eller, som i Ukraina i 2015, hvor hele strømmettet i landet ble slått ut for å få oppmerksomhet, ramme og skape kaos. En annen ting er angrep på utdanningsinstitusjoner, hvor en kan risikere å tape betydningsfull forskningsdata med konfidensielt informasjonsgrunnlag.

Betryggende er det da at det nasjonalt er flere aktører som er involvert i forebygging og forsvar mot cyberan-

grep på Norge. Der Politiet, PST og Kripos har ansvaret for trusler og angrep som kommer internt i Norge, har Forsvaret med Cyberforsvaret ansvaret for at militære systemer er trygge.

Forsvaret, som høyteknologisk etat, har to år på rad vunnet Universums pris for «årets klatrer», innen teknologiske fag. Dette betyr at norske studenter anser Forsvaret som en av de mest høyteknologiske arbeidsplassene i Norge, som de da samtidig ønsker å være en del av når de skal ut i jobb.

Det er et absolutt behov for nasjonen å følge nøye med i utviklingen av cyberteknologi og utfordringene rundt dette temaet. Og med det håper jeg at Norge er godt nok rustet til å forebygge og bekjempe den nymoderne trusselen – elektronisk krigføring.

Like før

REDAKTØR JAN ERIK THORESEN

Nå er det like før alle offentlige tjenester vil være digitalisert. Det er dårlig nytt for mange nordmenn, spesielt for den eldre garde. Å være BBC (Born Before Computer) har sine utfordringer i en tid der en liten smarttelefon styrer den daglige tilværelse i stort og smått. En undersøkelse viser at 30 prosent av norske mobilbrukere aldri anvender mobildata. En av fem føler seg tilsidesatt når de ikke bruker nettbank eller offentlige tjenester på nett. 16 prosent svarer at de har digital angst og er redde for å gjøre feil.

Samtidig viser en annen undersøkelse at seks av ti slett ikke er bekymret dersom et strømbrydd skulle vedvare utover 24 timer. Selvtilliten er det ingenting i veien med, skulle vi tro. Eller kanskje er det bare bra at den forbaskede smarttelefonen selv kan føle hvordan det er å komme til kort når den ikke lenger fungerer? Men uansett går verden videre. Den digitale hverdagen blir stadig mer digital og vi må pent dilte med i utviklingen.

Slik er det – og slik har det alltid vært.

Utgiver
Kvinnens Frivillige Beredskap (KFB)

Besøksadresse: Bygning 60,
Akershus festning
Postadresse: Pb 1550 Sentrum 0015 OSLO
Internett: www.kfb.no
E-post: kfb@kfb.no
Telefon: 23 09 34 58/22 47 82 60

Redaktør
Jan Erik Thoresen
E-post: redaksjon@kfb.no
Mobil: 908 31 362

Redaksjonskomité
Anita M. Ellingsen, Hanne G. Garder
og Jan Erik Thoresen

Utgivelser
Tidsskriftet utgis fire ganger i året
Opplag: 7 300 eks.

ISSN 1890-5285

Abonnement
Tidsskriftet sendes gratis til interesserte.
Abonnement kan tegnes ved å sende en melding til sekretariatet i KFB.

Innhold
Stoff fra tidsskriftet eller våre websider kan brukes fritt ved angivelse av kilde. Artikler og debattinnlegg sendes redaksjonen. De som ønsker innsendt stoff og bilder i retur må angi returadresse tydelig. Innholdet i signerte artikler står for forfatterens eget syn, og representerer nødvendigvis ikke KFBs offisielle mening.

Grafisk produksjon
Design: Aina Griffin
Layout: Sandvik design
Trykk: 07 Gruppen
Forsidefoto: iStock

KFB har som formål å styrke landets beredskap ved å:

Spre opplysning om Norges totalforsvar og beredskap.

Arbeide for å styrke det sivile samfunns muligheter til å møte krisesituasjoner i fred eller krig.

Søke å høye og samordne medlemsorganisasjonenes innsats i beredskapssammenheng.

Være pådriver overfor myndighetene i beredskapsspørsmål.

aktuell:

Sjef HV, generalmajor
Tor Rune Raabye

– Engasjement, forsvarsvilje og entusiasme

Foto: Forsvarets mediesenter

Til tross for dystre spådommer om Heimevernets fremtid, tyder mye på at gløden blant mannskapene fremdeles er der. – Jeg må forholde meg til de beslutninger som er tatt gjennom Langtidsplanen for Forsvaret og de reduksjoner som er bestemt. Samtidig ser jeg for meg at vi kan være på vei mot et enda bedre Heimevern, sier Sjef HV, generalmajor Tor Rune Raabye.

AV JAN ERIK THORESEN

Dagens HV-soldater, 45.000 i tallet, er tilstede på land, i sjø og luft. De er produsert gjennom forsvarsgrenenes førstegangstjeneste. Min oppgave er å vedlikeholde og utnytte denne soldatkompetansen. Ser vi rent numerært på det har Heimevernet ca. 67 prosent av Forsvarets operative strukturs soldater i krise og krig. Vi ivaretar mesteparten av landterritoriet og strandsonen når vi opererer. Reaksjonstiden frem til klar er svært god og blant de beste i Forsvaret, sier Sjef HV, generalmajor Tor Rune Raabye.

Han medgir at kompetansen hos HV-sjefene ikke er på plass i alle avdelinger, da midlene har vært prioritert til politiske mål om trening. På materiellsiden er det en positiv utvikling ved at områdelagene er i ferd med å fylles. Raabye påpeker at Innsatsstyrken har bra materiell, men at en venter på nye kjøretøy.

– Uansett løser vi oppdragene med det vi har, sier HV-sjefen.

LOKAL FORANKRING

I tillegg til å ivareta det lokale territoriale ansvar på vegne av Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) og gjennomføre nødvendige operasjoner, er HVs oppgave nasjonal krisehåndtering.

– Vakhold og sikring av viktige militære og sivile objekter, støtte til det sivile samfunn og politiet er oppgaver der Heimevernet synliggjøres. I tillegg er mine distriktssjefer ansvarlig for hver sin del av landet. Denne oppgaven overtok distriktene da de territoriale hærregimenter ble nedlagt i 2002. Dette har vært lite synlig og lite verdsatt i en tid med stort fokus på internasjonale operasjoner. I dag er oppgavens størrelse og viktighet i ferd med å få sin rettmessige plass. HV skal være lokalt forankret for å dekke disse oppgavene. Vi skal være tilgjengelige på kort varsel, slik at enheter med god lokalkunnskap skal løse militære oppdrag og støtte det sivile samfunn

ved ulykker og større hendelser. Samarbeidet med sivile myndigheter som politi, fylker og kommuner er svært viktig, og jeg opplever at vi samarbeider godt med disse aktørene, understreket Tor Rune Raabye.

Han kan også fortelle at HV ivaretar spesielle typer oppdrag som forsterket grensevakt, styrkebeskyttelse, sikring av nasjonale styrker og mottak av allierte forsterkninger.

FÅR MYE FOR PENGENE

Gjennom å løse sine oppgave legger HV-distriktene også grunnlaget for Forsvarets mobile styrkers mulighet til å operere. Med sine 11 distrikter og 242 HV-områder, 11 innsatsstyrker på land og 4 innsatsstyrker på sjø, Våpenskole og befalsutdanning skal mannskaper også øve jevnlig. En så omfattende struktur driftes av 505 fast ansatte. 3 prosent av forsvarsbudsjettet går til HV. Sett under ett er det liten tvil om at samfunnet får mye igjen for pengene.

Sammen med nordiske kolleger på øvelse.

Foto: Forsvarets mediesenter

INGEN DEBATT

Regjeringen har bestemt at resultatene av Landmaktutredningen skal inngå i neste års statsbudsjett. Det innebærer at det ikke vil bli noen debatt. Mange venter i spenning på hvordan fremtidens HV vil bli seende ut.

– Jeg vet heller ikke hvordan dette vil lande, men jeg antar at vi får et mindre HV enn vi har i dag. Det vil nok bli en avveining og avklaring rundt HV og Hæren, en vurdering av balansen mellom oppdrag og struktur, mener Tor Rune Raabye.

Det er naturlig å stille HV-sjefen spørsmålet om den stadige «barbering» av HV gradvis kan ha svekket entusiasmen blant de mange frivillige.

– Jeg tror ikke det. Vi har flere typer frivillige. Soldater i innsatsstyrkene våre er frivillig med der, og selv om Heimevernet er redusert og foreslått redusert ytterligere, så er det, med unntak av i Finnmark, meget god rekruttering til alle våre innsatsstyrker. Alt tyder pr. dags dato på at engasjement, forsvarsvilje og entusiasme hos disse spirer og gror i beste velgående. Vi har også en del frivillige i vår områdestruktur. Forsvarsviljen hos disse står ikke tilbake for noen, kanskje heller tvert i mot. Det er en av grunnene til at de er nettopp frivillige. Dette er en av HVs styrker. Alle enkeltindividene som er villige til å sloss for lokalsamfunnet der de bor til daglig, selv om de ikke hadde trengt å være en del av Forsvaret, da de har gjennomført sin

verneplikt. Om disse får svekket forsvarsvilje som følge av tidligere og mulig fremtidig reduksjon er umulig for meg å svare konkret på, sier generalmajor Tor Rune Raabye.

FREMTIDIG HEIMEVERN

– Som Sjef HV har jeg selvsagt en klar oppfatning om hvordan fremtidens Heimevern burde se ut, ideelt sett. Det har jeg gitt uttrykk for i studien «Fremtidens Heimevern». Når det er sagt skjer det mye bra i organisasjonen vår. «Grunnmuren» i det gjenværende HV fikses på, i den forstand at vi har fått 147 millioner kroner i år til å oppreparere kjøretøy og annet materiell. I tillegg har vi planer for innkjøp av nye kjøretøy til innsatsstyrkene våre. Legger vi til en del geografiske forskjeller i HV-distriktene, så ser jeg for meg at disse må differensieres noe utstyrmessig. I tillegg ser jeg for meg en differensiering på våpensiden. Noen av våre styrker har større behov for anti-panservåpen og kanskje også en lett bærbar luftvern-kapasitet. Dette kan jeg toppe med at jeg ønsker meg muligheten til å øke antall dager soldatene våre kan trene årlig i større grad enn nå. Så kan jeg legge til at vi, i samarbeid med FPVS (Vernepliktsverket), arbeider for å få til en raskere og smidigere overgang av soldater fra førstegangstjeneste og rett inn i HV. I mange dimensjoner er vi på vei mot et enda bedre Heimevern, sier Sjef HV, generalmajor Tor Rune Raabye.

Kampluftvern i verdensklasse

Skal beskytte landstyrkene mot angrep fra luften mens de beveger seg i terrenget.

– Dette er noe vi har hatt behov for i lang tid. Kampluftvernet skal beskytte landstyrkene mot luftangrep, sa Sjef Hæren, generalmajor Odin Johannessen, da nyheten ble lansert på Akershus Festning.

Det nye kampluftvernet, som skal leveres av Kongsberg, vil bli en kombinasjon av både hjulbaserte og beltegående plattformer. Den hjulbaserte plattformen er en ren videreføring av det som allerede finnes i Luftforsvaret i dag, kalt High Mobility Launcher, mens den beltegående plattformen er under utvikling. Alt vil inngå i det allerede eksisterende Norwegian Advanced Surface-to-Air Missile System II (NASAMSII).

Tidligere har Hæren vært nødt til å få støtte fra Luftforsvarets NASAM-system for å kunne beskytte seg mot trusler fra luften.

– Luftvernet var riktignok flyttbare, men ikke mobile på samme måte. Kampluftvernet vi nå får er avgjørende for å sikre brigadens mobilitet og vil følge våre styrker på bakken. Dette er en investering vi er svært glade for, sa Odin Johannessen.

Foto: Forsvarets mediesenter

30.000 INNSATSTIMER FOR SIVILFORSVARET

Færre, men svært ressurskrevende hendelser i 2016.

2016 er gått over i historien som et år med færre innsatser enn tidligere, men der enkelte hendelser var svært krevende i form av leteaksjoner og helikopterulykken på Turøy. Statistikk fra Direktoratet for Samfunnsikkerhet og Beredskap (DSB) viser at det var 163 innsatser der 3495 mannskaper bisto i nær 30.000 timer. Dette er en nedgang i antall timer sammenlignet med rekordårene 2014 og 2015, men flere timer enn det var i 2012 og 2013.

I en kommentar sier Sjef Sivilforsvaret, Jon Birger Berntsen, at det har vært stor bredde i forsterkningsoppdragene.

– Helikopterulykken på Turøy i Hordaland var et svært krevende oppdrag på flere plan. Dette gjaldt spesielt i forhold til de mange omkomne, men også varighet på oppdraget, sier Berntsen. Han forteller at den tilbakemelding DSB får er at mannskapene opptrer profesjonelt og pålitelig. Det gjelder både de tjenestepålitelige og de fast ansatte. Totalt kostet innsatsene i 2016 rundt 14,8 millioner kroner.

Foto: Oppland sivilforsvarsdistrikt

TI RASKE FAKTA OM INNSATSÅRET 2016

- 163 innsatser i 2016, 248 i rekordåret 2015.
- Flest innsatser knyttet til leteaksjoner (85), nest flest knytt til skogbrann (15).
- Flest innsatser i Hordaland (17), færrest i Vest-Agder (1).
- Flest bistandsanmodninger fra politiet med 158. (103 i 2015).
- Tjenestepålitelige bisto i totalt 26 534 timer.
- Januar er måneden med flest innsatser med 23.
- Juni og september har flest innsatser i leteaksjoner med 12 hver, februar har 3.
- Juni er måneden med flest innsatser i forbindelse med skogbranner.
- Januar er måneden med flest innsatser knyttet til storm og uvær med 6.
- Hedmark er fylket med flest skogbranner med 4.

Vurderer strategisk samarbeid

Den sivile helikopterflåten kan bli en betydelig transportressurs for Forsvaret både i krise og krig.

Forsvaret har gjennomført en test av sivil helikopterstøtte til evakuering av sårede og transport av forsyninger. Den ble gjennomført ved Alta lufthavn, der et helikopter av typen Sikorsky S-92 var leid inn fra det sivile offshore-selskapet Bristow Norway A/S, som er ett av selskapene Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO) nå vurderer et strategisk samarbeid med.

– Vi vurderer et formalisert samarbeid for å sikre oss tilgang til den norske sivile offshore-helikopterflåten. Det vil gi Forsvaret hurtig og effektiv tilgang på en betydelig transportkapasitet i luften, sier Sjef

FLO, adm. direktør Petter Jansen.

Sikorsky S-92 er et av de mest brukte helikoptrene i Nordsjøen, og kan anvendes til forskjellige formål. Helikopteret har kapasitet til å frakte 12 pasienter på båre, 19 personer med noe utstyr, eller en lastekapasitet på 3600 kilo. For 25 år siden eksisterte et lignende samarbeid mellom Forsvaret og den sivile luftfart.

– Evakueringsressurser er en svært viktig del for å kunne yte behandling av pasienter. Jeg ser svært positivt på alle nye muligheter til å få en slik ressurs, sier major Bjørn Håvard Wold i sanitetsbataljonen.

Foto: Bristow

KRISER KAN PÅVIRKE MATBEREDSKAPEN

Matforsyningen til befolkningen er avhengig av andre kritiske samfunnsfunksjoner.

Foto: pixabay

UØNSKEDE HENDELSER

Verdikjeden for norsk matforsyning er omfattende og kompleks. I rapporten tar en for seg hva som kan skape svikt og forstyrrelser i varestrømmene. Det er valgt ut seks uønskede hendelser som representerer ulike påkjenninger for matforsyningen. Hendelsene er utviklet til konkrete scenarioer. Hendelsestypene omfatter svikt i elektronisk kommunikasjon, svikt i strømforsyningen, dyre- og plantesykdommer, atomhendelse, tilbudssvikt av korn og internasjonal militær konflikt.

ET FUNGERENDE HANDELSSYSTEM

En forutsetning for det virkelighetsbildet som tegnes er at landet har et handelssystem som fungerer og som gjør det mulig å importere mat. På lengre sikt kan klimaendringer og andre utviklingstrekk føre til at denne forutsetningen blir utfordret. Tilgangen på fisk og fiskeprodukter i en krisesituasjon ventes ikke å bli problematisk.

DSB har kommet med 14 forslag til risikoreduserende tiltak. En oversikt over disse finnes i et vedlegg til rapporten, som i sin helhet kan leses på www.regjeringen.no

Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB) har utarbeidet en rapport med en risiko- og sårbarhetsanalyse for norsk matforsyning. Rapporten er overlevert Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Nærings- og fiskeridepartementet, (NFD) som faginstanser.

REISER VIKTIGE SPØRSMÅL

DSB har reist noen grunnleggende problemstillinger i sin analyse: Er matforsyningen i Norge tilstrekkelig robust under ulike påkjenninger?

Hvilke faktorer medfører risiko og sårbarhet i de ulike delene av produksjons- og forsyningskjeden? Hva er behovet for endringer i statlig virkemiddelbruk for matproduksjon, matforsyning og beredskap på kort og lang sikt?

De viktigste forutsetningene for nasjonal matsikkerhet er nasjonal produksjon av mat, ivaretagelse av produksjonsgrunnlaget og et velfungerende handelssystem. Logistikken er også avgjørende for å opprettholde fungerende markeder.

NYE TILTAK MOT RADIKALISERING

Innsatsen i fengslene er et av hovedmålene.

De siste årenes arbeid mot radikaliserings har båret frukter. Politiets sikkerhetstjeneste (PST) kan vise til bedring på enkelte områder. Det er avgjørende å arbeide for å hindre at denne positive trenden snur. Etter initiativ fra justis- og beredskapsministeren har det vært gjennomført et omfattende og systematisk arbeid med utvikling av nye tiltak. Ett av disse er innsatsen mot radikaliserings i fengslene.

– Det er viktig å hindre at personer rekrutteres inn i ekstreme miljøer. Vi vet at radikaliserings personer er fengslet i Norge, og at det er en fare for at disse kan ra-

dikaliseres andre innsatte, sier justis- og beredskapsminister Per-Willy Amundsen (FrP). Han forteller at kriminalomsorgen har utviklet flere kompetansehevede tiltak slik at ansatte lettere kan identifisere og håndtere denne type problemstillinger.

I tillegg til innsatsen i fengslene skal samarbeidet mellom de ulike fagetater styrkes og formaliseres.

– Regjeringen tar også grep for å styrke det forebyggende arbeidet med familier som opplever at ett eller flere medlemmer står i fare for å bli radikaliseret. Videre vil vi styrke sivilsamfunnets evne til å gjenkjenne tidlige bekymringstegn og håndtere bekymring om radikaliserings, sier Per-Willy Amundsen.

Foto: NVE

Mangelfull planlegging gir større ødeleggelser

Norge sliter med sikring av bygg som ble oppført før dagens regelverk om forebygging av naturskader ble innført.

Vestlandsforsknings analyse av flomskadene i Lærdal, Aurland, Voss sentrum og Odda sentrum i 2014 avdekket at mangler ved planlegging kan forklare skadeomfanget.

SKYLDER PÅ PLANSYSTEMET

Prosjektleder Halvor Dannevig ved Vestlandsforskning sier i et intervju med Samfunn & Sikkerhet at funnene peker i retning av noen grunnleggende mangler ved plansystemet når det gjelder forebygging av naturskade.

– Disse utfordringene vil bli enda større i fremtiden, ikke minst med tanke på klimaendringene, påpeker Dannevig.

I Flåmsdalen og Odda tok flommen med seg 11 hus og fire broer. Skadene var i hovedsak på eldre hus, som også var bygget uten reguleringsplan, og dermed uten de vurderinger av risiko som dagens lovverk krever.

– Dette illustrerer at Norge har svært mye infrastruktur som ikke er risikovurdert for naturskader, sier prosjektleder Dannevig

HVORDAN FOREBYGGE?

Flom er ikke bare et problem for dem som rammes direkte. Mangler ved samfunnssikkerheten er også en utfordring for myndighetene, selv om kommuner eller andre ikke kan lastes. Dette reiser det viktige spørsmålet om hvordan kommunene skal kunne forebygge skader i områder med eksisterende infrastruktur, og ofte eldre planer.

Dette er spørsmål som dagens regelverk ikke gir klare svar på.

STORE UTGRAVINGER

– Analysen av flommen i Flåmsdalen viser at elva tok med seg boliger som lå utenfor 200-årsflomsonen, selv om flommen i seg selv tilsvarte en 75-års flom. Dette fordi Flåmselven

gravde vekk grunnen som husene var bygget på, slik som tilfellet også var i Odda sentrum. Dette retter søkelyset mot erosjon som et viktig tema for det skadeforebyggende arbeidet i årene som kommer. Mye oppmerksomhet har hittil vært rettet mot oversvømmelsen, mens erosjonsfare ser ut til å ha hatt mindre oppmerksomhet. Dette viser hvor vanskelig det er å drive trygg arealplanlegging med et klima i endring, sier Halvor Dannevig.

NYE PLANMOMENTER

Resultatet av Vestlandsforsknings analyse peker i retning av økt behov for å analysere erosjons- og flomskredsfare ved faresonekartlegging. Kartinformasjonen kan brukes som et første vurderingsgrunnlag i konsekvens- og/eller ROS tilknyttet kommuneplaner.

TOTALFORSVARSKONFERANSEN 2017;

HØYAKTUELL – OG MED REKORDDELTAKELSE

Temaet «Nærhet og sikkerhet» favnet hele totalforsvarsbegrepet, helt ned til den enkelte kommune. 176 påmeldte opplevde kompleksiteten, men også den sterke vilje det er til å forene ressursene i felles løft til samfunnet beste.

AV JAN ERIK THORESEN

Det var tilnærmet fullt i Litteraturhusets store sal da styreleder i Kvinners Frivillige Beredskap (KFB), Anita M. Ellingsen ønsket deltakerne velkommen og overlot stafettspinnen til dagens konferanseleder, Geir Helljesen.

NY SIKKERHETSLOV

Første foredragsholder var ambassadør Kim Traavik, som har vært formann i det utvalget som har utformet NOU 2016 no 19 «Samhandling og sikkerhet.» Han tegnet et bakteppe rundt et stadig mer komplekst og krevende trusselbilde og pekte på at hovedsiktemålet var å få frem en helhetlig tilnærming til forebyggende sikkerhet.

FORNØYD POLITI – GODT POLITI

Leder av Politiets fellesforbund, Sigve Bolstad, tok for seg den nye Nærpolitireformen og skisserte bakgrunnen for den. Han påpekte at det gjennom mange år hadde opparbeidet seg et økonomisk etterslep som var betydelig.

– For å omsette teorien om til

praksis trengs 15 milliarder kroner i friske midler, sa Bolstad.

HVA MED HEIMEVERNET?

Sjef HV, generalmajor Tor Rune Raabye, oppsummerte innledningsvis Heimevernets stilling pr. 2017. Forsvarets operative strukturens soldater i krise og krig med et budsjett på 3 % av det totale forsvarsbudsjett videre, sa Raabye at Heimevernet er langt mer enn bare objektsikring.

– Heimevernet har lokal tilstedeværelse i alle kommuner. Om den pågående Landmaktutredningen fortalte Raabye at en der drøfter ulike alternativer basert på økonomi og hensiktsmessighet i relasjon til de oppgaver Heimevernet i dag har, sa Raabye.

– Det dreier seg om tre alternativer. Svaret får vi ikke før statsbudsjettet for 2018 foreligger, sa han.

TRENGER VI ET NYTT SIVILFORSVAR?

Distriktssjef Ann-Margrete Bollmann, Hordaland Sivilforsvarsdistrikt, har sittet i det utvalget som laget Kon-

septutredningen for Sivilforsvaret. Hun fortalte innledningsvis at oppdraget var gitt DSB av Justis- og beredskapsdepartementet i den hensikt å sikre at Norge har et sivilforsvar med den innretning, kompetanse, volum og organisering som kreves for å møte fremtidens behov og utfordringer. Etter å ha gitt et historisk tilbakeblikk orienterte hun om dagens status for Sivilforsvaret.

ER KOMMUNENE FLINKE NOK?

Utredningsleder Cathrine Andersen, DSB, pekte innledningsvis på noen av de store utfordringene kommunene hadde stått overfor de senere år.

– Ansvar for god beredskap påhviler hver enkelt, nedfelt i Sivilbeskyttelsesloven og tilhørende forskrift om kommunal beredskapsplikt.

– Vår årlige kommuneundersøkelse viser en påtagelig fremgang fra år til år – de ferske resultater fra årets undersøkelse viser bl.a. at 95 prosent har gjennomført en helhetlig ROS og at 98 prosent har en overordnet beredskapsplan, sa Andersen.

Sigve Bolstad.

Cathrine Andersen.

Trond Grytting.

EN BEDRE BEREDSKAPSEVNE
Prosjektleder Anita Øren ved SINTEF stilte spørsmålet om nye krav til beredskapsplikt faktisk gir en bedre beredskapsevne og refererte til studier rundt bl.a. kommunenes vurdering av lover og forskrifter rundt sine plikter, ressurser til å kunne gjennomføre tiltak, gjennomførings- evne og samarbeidet internt og med eksterne aktører.

– Vi gjorde flere interessante funn og fant bl.a. ut at personlig engasjement blant enkeltpersoner langt på vei kompenserte for høygrads formell kompetanse. Mindre kommuner er sterke på lokal kompetanse, sa Anita Øren.

ØKT DIGITALISERING – ØKT SÅRBARHET

– Den sterkt økende digitaliserings- takt i kommunene har gitt en økt sårbarhet, sa spesialrådgiver Anne Mette Dørum i Kommunenes Sentral- forbund (KS). I sitt foredrag opplyste hun at det er laget en digitaliserings- strategi for kommunesektoren i pe- rioden 2017–2020. Hun viste til ekkommunekartleggingen 2014. Den viste at mange kommuner ikke har tatt inn over seg den økende fare for digital sårbarhet. – Evnen til å beskytte seg er ikke så god som den burde bære. Vi jobber nå intenst med strategi og fellesløsninger, sa Dørum.

I GLEMMEBOKEN

Avslutningen på konferansen snakket kontreadmiral Trond Grytting (p), Ekspertgruppen for forsvaret av Norge, om «Den sivile beredskapen er gått i glemmeboken». Han pekte på at det var mye fokus på den sivilmilitære modell, tverrsektorielt samarbeid og operativ evne.

– Men hva med den sivile sektor? Den sivile støtte til å understøtte skarpe oppdrag må også være robust. Jeg synes regjeringens forståelse av situasjonen er utilfredsstillende, sa Grytting.

- Les mer på www.kfb.no

FLYALARM – OG HVA SÅ?

Det er kun plass til 2,5 millioner mennesker i de norske tilfluktsrom som fremdeles er operative. Halve befolkningen vet ikke hva signalene betyr.

To ganger i året er det varslingsprøver for alle varslingsanlegg i Norge. Meldingen er alltid «Viktig melding – lytt på radio». En undersøkelse utført av Faktum Markedsanalyse for Direktoratet for Samfunnsikkerhet og Beredskap (DSB) viser imidlertid at bare halve befolkningen vet hva signalet betyr. Sjef Sivilforsvaret, Jon Birger Berntsen, opplyser at man tidligere rullerte på varslingsignalene «Viktig melding – lytt på radio», «flyalarm» og «faren over», men at man de siste årene kun har sendt signalet «viktig melding – lytt på radio».

– Signalene betyr i praksis «søk informasjon». Det viktigste er ikke hvor en søker informasjon ved akutt fare, men at en faktisk gjør det, sir Jon Birger Berntsen.

Ifølge undersøkelsen tror 27 prosent at «viktig melding – lytt på radio»-signalet betyr «flyalarm», 9 prosent tror det betyr «faren over», mens 15 prosent svarer at de ikke vet.

25.000 TILFLUKTSROM

I DSB opplyser seniorrådgiver Kjersti Halle at det i Norge er ca. 25.000 tilfluktsrom med plass til 2,5 millioner mennesker. Det innebærer at det

er plass til under halvparten av landets befolkning.

– Det dreier seg om tilfluktsrom som er bygget fra 1950-tallet og oppover. Noen er etterhvert blitt slettet, men at de som er operative skal opprettholdes. Det har Stortinget bestemt. Tilfluktsrommene er plassert i de områdene en regner med at behovet er størst, forteller Kjersti Halle.

BYGGES IKKE NYE

– I den grad det bygges nytt er det som erstatning for tilfluktsrom som rives. En har ikke plikt til å bygge nye tilfluktsrom i et nytt bygg, men er arealet over 1.000 kvadratmeter må eieren søke om dispensasjon for ikke å bygge det. Det er eieren, enten det er kommunen eller en privat aktør, som har ansvaret for vedlikehold, understreker Halle.

I dag kan tilfluktsrom brukes til mye, eksempelvis fritidsklubber og treningslokaler. Imidlertid er det et krav at rommet skal kunne klargjøres eller ryddes på 72 timer. I et intervju med Din side forteller Halle at det er visse krav til hva et tilfluktsrom skal inneholde og at det skal være luft- og gasstett.

VARSLINGSSIGNALER

• Viktig melding – lytt på radio

Blir gitt med tyfoner slik: Tre signalserier med ett minuts opphold mellom seriene. Tuting i tre serier med ett minuts opphold mellom serien.

Betyr: Søk informasjon. Informasjon om hva som skjer og hvordan en skal forholde seg gis gjennom ulike media, f.eks. radio, tv, kriseinfo.no, sosiale medier mv. Signalet vil kunne bli brukt både i fred og krig.

• Flyalarm

Blir gitt med tyfoner slik: Korte støt i ca. ett minutt.

Betyr: Fare for angrep – søk dekning. Signalet vil kunne benyttes ved fare for flyangrep og vil bli øvet i en krigsberedskapssituasjon.

• Faren over

Blir gitt med tyfoner slik: Et støt i om lag ett halvt minutt.

Betyr: Faren over. Signalet vil kunne benyttes etter signalet for fare for flyangrep og vil bli øvet i en krigsberedskapssituasjon.

Hør signalene her: <http://www.sivildforsvaret.no/Varsling/Varslingssignaler/>

TEMA:

NORGE UNDER ANGREP

Norge angripes fra alle kanter. Det er en tilstand som krever samfunnets og den enkelte borgers oppmerksomhet og engasjement. Kampen for landets og enkeltindividets identitet og integritet er en strid for å bevare de grunnleggende demokratiske prinsipper.

- DE MEST ALVORLIGE ANGREPENE ER SPIONASJE

I operasjonssenteret NorCERT til Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM) overvåkes en rekke sentrale samfunnsinstitusjoner, offentlige kontorer og private bedrifter med kritisk infrastruktur. – Døgnet rundt lyttes det på sensorer som er utplassert med formål å avsløre ulovlig IKT-angrep, sier direktør Håkon Bergsjø, sjef for NorCERT.

AV JAN ERIK THORESEN

Direktør Håkon Bergsjø

Foto: NorCERT

I fjor registrerte norske myndigheter mer enn 22.000 dataangrep mot bedrifter og offentlige etater.

– Vi ønsker ikke å si hvor stor andel av angrepene som kan karakteriseres som alvorlige, hvem de var rettet mot eller hvor de kom fra. På den annen side er det på det rene at spionasje må anses som det mest alvorlige. Angrepene mot statlige myndigheter og viktige norske bedrifter viser en oppadgående kurve, sier direktør Håkon Bergsjø.

På vegne av NSM har NorCERT mandat til å håndtere alvorlige IKT-angrep mot samfunnskritisk infrastruktur.

NÆRT SAMARBEID

– Vi samarbeider nært med PST og E-tjenesten og presenterer jevnlig et situasjonsbilde rundt det som skjer. Dette avspeiles bl.a. i de trusselvurderinger PST og E-tjenesten tegner. NorCERT sørger for informasjonsflyt mellom de aktuelle partnere. Gjen-

Fra operasjonssentralen

Foto: NorCERT

nom analyse kan vi finne ut av hva som har skjedd og hjelpe til med å få oversikt over hendelsesforløpet, forteller Bergsjø.

EN EVIG KAMP

NorCERT-direktøren påpeker at angriperne er svært profesjonelle.

– Det er en kamp mellom våre dyktige fagfolk og profesjonelle og tålmodige motstandere. De sender og sender til de får gjennombrudd.

Og når de først kommer inn kan de gjøre stor skade. Norske virksomheter står overfor en evig sikringsjobb. I de ulike bedrifter vil det alltid være slik at datasikkerhet må sees i sammenheng med andre ting. Det er et spørsmål om prioritering. Når det er sagt er norske virksomheter blitt adskillig dyktigere de senere år. Men det er langt igjen til at sikringsnivået er tilfredsstillende. Ofte må det skje noe før en tar grep. En tenker

kanskje som så at det ikke kan være så interessant å hacke seg inn på oss. Men så skjer det, og da først innser en hvor stor skaden er, sier Bergsjø.

ENKLE GREP

– Vårt råd til en virksomhet er først å foreta en verdivurdering. Hva er det virksomheten disponerer som andre kan ha interesse av? Når en slik vurdering foreligger kan en foreta en risikovurdering og sette inn nødvendige sikringstiltak. Egentlig dreier det seg om relativt enkle grep, som eksempelvis å ha en backup. Virksomhetens ansatte må bevisstgjøres og bli medspillere i en god cyberhygiene ved å sørge for at datamaskinene får oppdatert seg og la vær å åpne mistenkelige vedlegg. Det er viktig å få etablert en god sikkerhetskultur der alle bidrar, sier Håkon Bergsjø.

FRYKTER SABOTASJE

Datainnbrudd innebærer ikke bare en fare for at viktig informasjon blir stjålet, men også at innbruddstypene i gitte situasjoner kan utføre sabotasje.

– I tilspissede situasjoner kan angrep som er rettet mot strøm- og telenett få alvorlige følger. Vi husker vel alle angrepene mot olje- og energisektoren i 2014. Den gang ble en rekke små og mellomstore bedrifter brukt som plattform for angrep mot viktig infrastruktur, påpeker direktør Bergsjø.

KIDNAPPER BILDER OG FILER

I februar i år opplevde mange nordmenn en angrepsbølge med krypteringsvirus der angriperne først kidnappet bilder og filer for så å be om løsepenger for å gi dataene tilbake. I et intervju med Dagbladet sier fagdirektør, sikkerhetskultur, NMS, Roar Thon, at denne type angrep nå også har nådd Norge.

– Viruset har rammet både privatpersoner og bedrifter, blant annet norske helseforetak og kommuner. E-postene etterligner ofte fakturaer og inneholder linker eller vedlegg som bærer viruset. Dette er en økende samfunnsutfordring. Kryptoutpressing kan ramme om en ikke er på vakt, sier Roar Thon.

NORDMENN FRYKTER CYBERANGREP

30 prosent sier de er svært bekymret for at viktige styringssystemer skal bli slått ut, viser en undersøkelse.

På oppdrag fra Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB) har Opinion gjennomført en befolkningsundersøkelse. Hensikten var å kartlegge hva innbyggerne er redde for og hvordan de oppfatter beredskapen i Norge. I undersøkelsen kommer det frem at 1 av 3 nordmenn er svært bekymret for at terrorister skal lykkes med angrep på norsk jord i løpet av de neste fem årene. Nesten like mange, 30 prosent, er svært bekymret for at cyberangrep skal slå ut viktige styringssystemer. Resultatene i rapporten er laget på bakgrunn av 1.115 besvarelser. Undersøkelsen viser dessuten at 6 av 10 er svært lite bekymret eller ikke bekymret i det hele tatt for langvarige strømbrudd over 24 timer.

I en kommentar til resultatene sier DSBs direktør, Cecilie Daae, at det de offentlige etater er bekymret for ikke nødvendigvis er det innbyggerne er spesielt bekymret for.

– Kart og terreng stemmer ikke overens. Det må DSB og beredskaps-Norge ta på alvor. Vi må tenke over hvordan vi ordlegger oss. Vi må bli flinkere til å formidle hvordan vi jobber for et tryggere samfunn, uten å underslå den restrisikoen som alltid vil være der, sier Cecilie Daae.

MANGLER DIGITAL KOMPETANSE

Mange nordmenn står dårlig rustet når myndighetene nå skal digitalisere alle offentlige tjenester. Tall fra Nasjonal Kommunikationsmyndighet (NKOM) viser at 30 prosent av mobilkunder i Norge aldri bruker mobildata. Og i Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) opplyses det at så mange som en million nordmenn ikke har nok digital kompetanse. I en undersøkelse Opinion har utført for Telenor opplyser hele en av fem at de føler seg tilsidesatt når de ikke bruker nettbank eller offentlige tjenester på nett. 16 prosent svarer at de har digital angst, og er redde for å gjøre noe feil.

Telenor har tatt grep og arrangert «Senior Gathering», et kurs i nettbrett og mobil for eldre. Så langt har 3.000 personer fått opplæring. Men det er en lang vei å gå.

– Ettersom samfunnet utvikler seg til å bli mer digitalt er det viktig at alle samfunnsgrupper henger med og får fullt utbytte av de muligheter internett gir for en enklere og bedre hverdag. Samtidig ser vi at de som logger seg på får stor glede av det. 1 av 3 oppgir at de har fått nye venner eller bekjente via sosiale medier, og flere forteller om en rikere hverdag med mer kontakt med venner og familie, sier Lars Bakken, programleder for «Internett for alle» i Telenor Norge.

Foto: iStock

FORSVARET PRIORITERER CYBERSIKKERHET

Cyberforsvaret sørger for at militære systemer er trygge og bistår med sin unike kompetanse hvis sivile myndigheter ber om hjelp.

Datanettverksforsvar og ivaretagelse av IKT- og ledelsessystemer er en viktig fremtidsrettet oppgave for Forsvaret. Virksomheten er organisert i to avdelinger. Den ene, CYFORCKT, utvikler og etablerer informasjonssystemene Forsvaret trenger for å kommunisere og ha kontroll med sine styrker i et operasjonsområde. Forsvarets forsterkede innretning mot operasjoner innenfor en fellesoperativ ramme, og behov for kommando- og kontrollsystemer som virker på tvers av forsvarsgrenene er fokusområder for avdelingen.

Den andre avdelingen, CYFORCTO, er en militær organisasjon for fremtiden. De fremste oppgavene er tjenesteleveranser, drift og forsvar av Forsvarets IKT-systemer foruten å levere sensor- og radardata til operative miljøer. Avdelingen er dessuten ansvarlig for teknisk drift og videreutvikling av Forsvarets integrerte forvaltningssystem. Bidraget til samfunnssikkerhet ligger i overvåking og informasjonsinnhenting,

Fra Øvelse Tvr.

Foto: Forsvarets mediesenter

og ved å levere infrastruktur og virksomhetskritiske tjenester til sentrale deler av statsforvaltningen.

Cyberforsvaret sørger for at militære systemer er trygge, mens Nasjonal sikkerhetsmyndighets (NSM) rolle er å varsle og håndtere dataangrep mot Norge og innehar den na-

sjonale oversikt over det som skjer. Etterretningstjenestens ansvar er å forebygge og holde oversikt over trusler fra utlandet, mens politiet, og da spesielt PST og Kripos, sørger for å ta seg av innenlandske trusler.

Angripes av falske e-poster

De som står bak kan enten være kriminelle og statsmakter. Motivene bak ondsinnet programvare er penger og informasjon.

Eksemplene på falske e-poster er mange. Det dreier seg om en e-postkampanje initiert av en statsmakt og tilsvarende fra kriminelle.

På www.nettvett.no gis det et eksempel på en e-post som, i følge Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM), ble sendt ut i den russiske hackerkampanjen i november 2016. Den er tilsynelatende sendt fra det anerkjente universitet Harvard i USA. Avsenderen ønsker at mottaker skal laste ned et vedlegg, og frister med et relevant tema, nemlig «Why American Elections are flawed». I tillegg har avsenderen et berettiget håp om at tjenesten «Harvard PDF Mobile Ser-

vice for secure documentary delivery» skal virke tillitvekkende. Dersom vedlegget lastes ned, blir en sannsynligvis utsatt for ondsinnet programvare som ville gitt angriperen full tilgang til datamaskinen. NSM mener at en russisk hackerkampanje var avsender.

LETT Å BLI LURT

Det er ikke vanskelig å forstå at mange trodde at Telenor var avsender av en epost-faktura med adresse post@telnor.no. I en hektisk hverdag er det fort gjort å overse at det manglet en e i navnet. Heller ikke Telenor oppdaget dette med en gang. Flere

klikket dessverre på lenken i e-posten for å laste ned det de trodde var en faktura. Faktisk så lastet de ned løsepengerviruset CryptoLocket i stedet.

På nettvett.no opplyses det at det er mulig å gjenkjenne at adressen er falsk ved å se på avsender-domenet som er «telnor.no» og ikke «telenor.no». I tillegg, om en holder musepeker over lenkene ser en at de fører til et annet domene, «<http://peachtreefund.com>» som igjen peker videre til «telnor-m.com». På nettvett.no kan en lese mer om hvordan en sjekker at en lenke er trygg.

EN KRIG OM SANNHETEN

Mediebildet preges av overskrifter om falske nyheter og påvirkning fra andre nasjoner. En nyhet kan inneholde både sannhet og usannhet.

AV JAN ERIK THORESEN

Foto: pixabay

Den 23. september 2013 brøt noen seg inn i Associated Press' Twitter-konto og la ut en enkelt melding om at det hadde vært to eksplosjoner i Det hvite hus og at daværende president, Barack Obama, var skadet. Det amerikanske aksjemarkedet reagerte umiddelbart og børsen sank med over 100 poeng som en følge av nyheten. I etterkant tok Syrian Electronic Army på seg ansvaret for hendelsen. Sannsynligvis var dette et forsøk på å skape frykt i befolkningen og i finanssystemet. Effekten var kortvarig, ikke minst fordi dette var en type falsk nyhet som er lett å avsløre som en ren løgn. Andre falske nyheter, som ikke har rot i virkeligheten, vil også være relativt enkle å avsløre som løgner.

ET SNEV AV SANNHET

Langt vanskeligere blir det med nyheter som inneholder både sannhet og usannhet. For ikke å snakke om når nyheten blir vinklet på en spesiell måte som bygger opp under et bestemt syn eller budskap.

I august 2016 rapporterte TV2 at Tyrkia endret sitt lovverk slik at den seksuelle lavalder ble justert ned fra 15 til 12 år. Naturlig nok vakte dette svært sterke reksjoner, både blant privatpersoner, politikere og menneskerettsorganisasjoner. Problemet med denne nyheten var at den bare var halvveis sann. Saken var mer av en lovteknisk art, der et lovforslag

ble avvist av domstolen fordi det ikke tillot tilstrekkelig streng straff for grove overgrep. Intensjonen var å vedta en lovtekst som var bedre enn den som var lagt frem. Med andre ord ble nyheten snudd helt på hodet, trolig som følge av misforståelser i oversettingen. Det gikk så langt at Tyrkias ambassade i Norge måtte rykke ut og oppklare situasjonen.

PÅVIRKNINGSOPERASJONER

Valgkampen i 2016 i USA var preget av påstander om «fake news». Russerne ble anklaget for å ha gjennomført påvirkningsoperasjoner mot den amerikanske valgprosessen der sannheter, halvsannheter og løgn ble servert på samme fat. Når nasjoner gjør dette kalles det gjerne for «påvirkningsoperasjoner». Målet er å skape splid i allianser, eller påvirke innbyggernes tillit til sitt lands myndigheter. Slike operasjoner foregår på mange kanaler samtidig, og det gjøres svært mye for at det skal være vanskelig å skille fakta fra løgn.

RASK RYKTESPREDNING

Nyheter spres oftere og hurtigere på sosiale medier enn før. Tradisjonelle nyhetsbyråer og aviser bruker Facebook som en plattform og kanal for egne nyheter. Det samme gjør mange utradisjonelle nyhetsbyråer. For brukerne er det vanskelig å bedømme sannhetsinnholdet i nyhetene som følger Facebookstrømmen. Spørsmålet er hvordan en skal kunne unngå å bli påvirket av slike nyheter og hva en selv må tenke på for ikke å gjøre problemet større.

FALSKE NYHETER MÅ STANSES

Naturlig nok ligger hovedansvaret for å stanse falske nyheter hos journalistene, nyhetsbyråene og formidlerne. Media beskriver selv dette som et stort problem. Det samme gjør de store sosiale mediene, som Facebook og Google. Begge har innført systemer og algoritmer for å oppdage og fjerne falske nyheter. Men til syvende og sist er det opp til en selv.

NÅR EN MISTENKER AT EN NYHET ER FALSK ER DETTE VIKTIG:

- **Får nyheten deg til å føle sterkt?**
Det kan være et faresignal. Overskrifter og tekst blir ofte utformet slik at du skal klikke deg inn på saken (det tjener man penger på). Men det kan også være slik at overskriftene skal få deg til å føle sterkt når du leser den. Sinne, avsky, glede. I så fall kan du bli manipulert til å dele nyheten uten at du sjekker fakta.
- **Er kilden troverdig?**
Har du tillit til avisen eller nyhetsbyrået som har sendt ut saken? Har de en egen politisk agenda, der nyheter kan bli vinklet og vridd for å passe deres agenda?
- **Kan nyheten verifiseres?**
Er det oppgitt kilder i saken? Kan kildene verifiseres? Kan fakta eller påstander i saken verifiseres?
- **Deler du nyheten?**
Gjør du noen vurderinger eller undersøkelser selv før du deler nyheten i sosiale medier?
- **Sier du i fra?**
Gir du tilbakemelding til dine venner når de deler noe du tror er falske nyheter? Tagger du nyheter på Facebook som du mener er falske? Hva med journalisten eller nyhetsbyråene, får de tilbakemelding fra deg?
- **Beskytter du deg selv?**
Å spre falske rykter gjennom andres kontoer i sosiale medier kan forekomme, og det kan også ramme deg. Beskytt kontoen din mot at uvedkommende kan bryte seg inn. Vi anbefaler spesielt at alle bruker to-faktor pålogging der det er mulig.

Kilde: nettvett.no

Foto: iStock

ID-tyveri øker i antall og omfang

Over 150.000 nordmenn har opplevd at noen har benyttet deres identitet til å begå straffbare handlinger.

Norsk Senter for Informasjonssikring (NorSIS) gjennomfører, i samarbeid med Skatteetaten, årlig en undersøkelse for å kartlegge omfanget av identitetstyveri i Norge.

Undersøkelsen for 2016 viser at det er en økning av ID-tyveri fra 3,9 prosent (2015) til 4,3 prosent. Selv om endringen er liten, så berører denne kriminalitetsformen over 4 prosent av den voksne befolkning i Norge. Omfanget tilsvarer over 150.000 personer.

IDENTITETSKRENKELSE

– Identitetskrenkelse er uberettiget bruk av både stjålet og fiktiv identitet med forsett om å oppnå en økonomisk vinning for seg selv eller andre, eller å påføre tap eller ulempe for andre. I NorSIS har vi sett en endring i saker knyttet til ID-svindel de siste årene. De har større omfang og berører flere, forteller rådgiver i NorSIS, Ole Anders Ulsrud.

De respondentene som har svart bekræftende på å ha blitt utsatt for ID-tyveri, ble forespurt om de har anmeldt forholdet. Tre av ti bekræftet at de hadde gått til anmeldelse. NorSIS gjennomførte i 2016 en nasjonal studie om «den norske sikkerhetskulturen». Tall fra den studien viser at så mange som 89 prosent ville anmelde ID-tyveri om de ble usatt

for dette. Realiteten viser at kun 32 prosent faktisk gjør det.

ØNSKER Å SIKRE SEG

Det er positivt at det nå gjennomføres en rekke tiltak innen identitetsområdet. Skatteetaten har med fornyelsen av folkeregisteret og utvikling av gode rutiner for registrering, fokus på å få så korrekte data som mulig. Videre arbeider Politidirektoratet og IDeALT-programmet med leveranser innen ansvarsområdet for ID-utstedelse som pass og ID-kort, ID-kontroll på grensen og på territoriet i tillegg til teknisk og taktisk ID-kriminalitet.

Fjorårets undersøkelse viser at befolkningen ønsker å sikre sin egen identitet. På spørsmål om en er villig til å møte opp personlig for å hente identitetsdokumenter som pass, førerkort og bankkort med bilde for å sikre sin egen identitet, svarte ni av ti ja. 77 prosent av de spurte svarte positivt på å kunne anvende fingeravtrykk.

Det er viktig at så vel offentlige myndigheter som næringslivet tar dette signalet på alvor og ser på konkrete tiltak som sikrer bedre samhandling knyttet til ID-etablering og forvaltning. Det vil kunne bidra til å sikre verdikjeden knyttet til ID, som vårt digitale samfunn er avhengig av for å sikre at en samhandler med rett person.

DIGITAL SÅRBARHET

Virksomheter nå i dag må forholde seg til partnere og leverandører av digitale tjenester. Dette er et problem for mange.

Norge er et av de mest digitaliserte land i verden. Det gir et stort potensiale for innovasjon, vekst og velferd, men det innebærer også at det er høy risiko for at noe kan gå galt. Lysne I-utvalget beskriver «lange digitale verdikjeder». Dette kan betraktes som et stort nett av produsenter og konsumenter av digitale tjenester, der de fleste er begge deler. I et nasjonalt perspektiv er bildet komplekst fordi produksjonen av en samfunnskritisk tjeneste omfatter mange virksomheter og flere sektorer eller bransjer. For en virksomhet er spørsmålet hvordan en skal kunne håndtere en risiko når en er avhengig av mange underleverandører for å levere sitt produkt eller tjeneste.

I praksis har en virksomhet ikke annet å gjøre enn å stole på sine partnere og håpe på at de tar sikkerheten like mye på alvor som en selv. At dette allerede er et problem for mange virksomheter, hersker det ingen tvil om. Undersøkelser fra USA viser at 49 prosent av virksomhetene har opplevd sikkerhetshendelser via sine leverandører (2016). 65 prosent av virksomhetene har opplevd forstyrrelser i verdikjeden som følge av dataangrep (2015).

Dette er alvorlige tall, og det er all grunn til å frykte at situasjonen vil forverre seg når de digitale verdikjedene blir mer komplekse og når de griper inn i en stadig større del av vårt samfunn. Det er nødvendig å mane til åpenhet, deling av informasjon og samarbeid. utfordringene er mange. En av dem er tillit, en annen er en fleksibel og trygg samarbeidsmåte. Deler av næringslivet er spesielt utsatt. De små og mellomstore virksomhetene, som ikke selv har evne til å ivareta egen digital beskyttelse eller som ikke tilhører en sektor som tar ansvaret for dem. Dette er en trussel mot digitaliseringsarbeidet i Norge.

Er informasjonssikkerheten god nok?

– Befolkningen, næringslivet og forvaltningen skal ha tillit til at digitale tjenester og sentrale IKT-systemer er godt sikret og til å stole på, sier statssekretær Paul Chaffey i Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).

I en artikkel i tidsskriftet Computerworld skriver statssekretær Paul Chaffey i KMD at regjeringen har høye ambisjoner for digitaliseringen av offentlig sektor. Da blir det også viktig å ivareta informasjonssikkerheten.

– Det gjelder særlig å beskytte de nasjonale felleskomponentene og andre viktige systemer og nettverk i forvaltningen, både mot målrettede angrep og mer eller mindre tilfeldige feil. Dette krever en felles forståelse av, og tilnærming til, IKT-utfordringene i statsforvaltningen. Etter at Riksrevisjonen lenge hadde etterlyst en samlet plan for slikt arbeid la regjeringen i september 2015 fram en handlingsplan. Hovedmålgruppen er toppledelsen og sikkerhetsansvarlige i alle fagdepartementer, men flere av tiltakene er relevante for offentlig

sektor som helhet, også for kommunene, sier Chaffey.

DELMÅL OG TILTAK

Handlingsplanen har tre delmål. Det første er at befolkningen, næringslivet og forvaltningen selv skal ha tillit til at alle interne nettverk og digitale tjenester som driftes og utvikles i regi av virksomheter innen offentlig sektor, er sikre og pålitelige.

Derneft skal fagdepartementene ha en felles forståelse om hvilke spesielle utfordringer statsforvaltningen står overfor.

Videre skal ledere, utviklere, driftsansvarlige og brukere ansatt i statsforvaltningen få økt kompetanse og bevissthet omkring behovet for informasjonssikkerhet. De fem tiltaksområdene omfatter styring og kontroll, sikkerhet

i digitale tjenester, digital beredskap, sikkerhet i nasjonale felleskomponenter og kunnskap, kompetanse og kultur.

HØYT PÅ DAGSORDEN

– Når vi nå er kommet halvveis i planens virkeperiode har KMD, som samordner arbeidet, kartlagt status. Det viser seg at informasjonssikkerheten står høyt på ledelsens dagsorden i den enkelte virksomhet. Arbeidet med å bedre sikkerheten er en kontinuerlig prosess der det er en utfordring å holde tritt med nye sikkerhetsutfordringer. Samtidig er det også slik at sikkerheten er en av flere målsettinger vi må ta hensyn til i digitale tjenester, og vi må avveie ulike hensyn på en god måte. Det er hver enkelt leders ansvar, sier statssekretær Paul Chaffey.

PASSORD PÅ AVVEIE SKAPER BEKYMRING

Hundrevis av nordmenn har fått sensitiv informasjon lekket på nett etter hackerangrep.

Foto: iStock

VG opplyser at en rekke store nettjenester, som blant andre LinkedIn, Adobe og Dropboks, er blitt utsatt for hackerangrep. Passord og påloggingsinformasjon til brukerne ble stjålet. Denne informasjonen ligger åpent og er søkbar i databaser på internett. VG har funnet epostadres-

ser og passord til 727 nåværende og tidligere politikere, regjeringsmedlemmer, departementsansatte og ambassadeansatte i disse databasene. I noen tilfeller var passordet kodet, mens andre sto i klartekst. I noen tilfeller var informasjon som sikkerhetsspørsmål, fødselsdato og kortinformasjon lekket.

Det er sannsynlig at passord før eller siden kommer på avveien. Enten ved at en blir utsatt for phishing (digital snoking eller «Fishing») og logger seg inn på falske nettsider, eller ved at databasen til en tjeneste en bruker blir hacket. Det viktigste rådet for sikker pålogging er at en aktiverer 2-trinns bekreftelse. Med 2-trinns bekreftelse logger en inn med «noe en vet» (passord) og «noe en har» (kode på mobilen). Om noen får tak i et passord, trenger de i tillegg å være i besittelse av vedkommendes mobil eller kodebrikke for å logge inn.

På nettvett.no/sikkerpalogging finnes en grei veiledning.

HELT NØDVENDIG MED DIGITALT GRENSEFORSVAR

Nå skal det utredes hvordan det kan etableres og lovreguleres. I løpet av 2018 skal høringsnotat med lovforslag foreligge. Norge må imøtegå angrepene.

Det regjeringsnedsatte utvalg (Lysne II) som skulle utrede sentrale problemstillinger ved eventuell tilgang for Etterretningstjenesten til kabelbasert digital kommunikasjon som transporteres ut og inn av Norge, leverte sin rapport i slutten av august i fjor. Konklusjonen var en anbefaling om å innføre et digitalt grenseforvar med klar innramming og svært strenge kontrollmekanismer for å ivareta personvernet.

YTRE TRUSLER

Regjeringen mener det er behov for å styrke Norges evne til beskyttelse mot ytre trusler i, og ved bruk av, det digitale rom. Truslene kan både være komplekse dataangrep som rammer samfunnet og forsvarsevnen, og det kan være kommunikasjon mellom terrorister som planlegger aksjoner i Norge. På denne bakgrunn vil regjeringen utrede og konkretisere hvordan en form for digitalt grenseforvar kan etableres og lovreguleres, og særlig vektlegge hensynet til personvern og menneskerettigheter. Det vil være et krav at det etableres både tekniske filtre, mekanismer for forhåndsgodkjenning, kontroll i tilnærmet sanntid og en etterfølgende kontroll.

E-TJENESTENS OPPDRAG

Etterretningstjenestens oppdrag er rettet mot utlandet. Informasjon og analyser fra E-tjenesten skal bidra til å ivareta Norges sikkerhet og norske interesser. Arbeidet er trusseldrevet. E-tjenesten har ikke til oppgave å drive kriminalitetsbekjempelse, som er en politioppgave. Det er heller ikke riktig at E-tjenesten er ment å få tilgang til all digital kommunikasjon som krysser landets grenser. I rapporten fra Lysne II-utvalget fore-

slås det at E-tjenesten skal få adgang til å gjøre «målrettede søk» i et informasjonslager etter at en domstol har godkjent det. E-tjenesten vil ikke kunne søke etter data om norske personer i Norge. Dette ligger utenfor tjenestens lovpålagte oppdrag. Et digitalt grenseforvar vil derfor ikke innebære at E-tjenesten skal kunne overvåke vanlige menneskers e-post,

telefontrafikk eller internettsurfing i Norge.

Regjeringen ser det som en utfordring at den informasjonen som E-tjenesten har tilgang til allerede i dag i stor grad har knyttet seg til andre kommunikasjonskanaler, nærmere bestemt fiberkanaler, der tjenesten ikke har tilgang.

Helt nødvendig at Forsvarets installasjoner kan fungere optimalt.

Foto: Forsvarets mediesenter

Foto: Hanne Garder

KFB MED PÅ ØVELSE PÅ SJURSØYA OLJEHAVN

På forespørsel fra Industrivernet Sjursøya Oljehavn deltok 2 representanter fra KFB, Jeanette J. Jensen og Åse Marie Pettersen, som markører under en fullskalaøvelse 15.mars. I tillegg til Industrivernet deltok Ambulansetjenesten, Oslo brann- og redningsetat og Politiet.

Øvelsen omfattet et scenario som startet med en lekkasje av bensin fra en rørgate der en person ble sterkt eksponert for drivstoffet (dynket). En containerbil gled i sølet, kolliderte med en søyle med den følge at en annen person ble eksponert (dynket) med konsentrert salpetersyre samtidig som det ble utviklet en giftig gass. Hendelsen utløste full alarm og Industrivernets beredskapsplaner ble virkelig testet. Øvelsen ble vellykket med god hjelp av KFBs damer.

KFB PÅ NOBEL FREDSSENTER

Hanne Garder og Hilde Johansson fra KFBs sekretariat representerte KFB på Den internasjonale Kvinnedagen da Utenriksdepartementet løftet frem kvinners situasjon i humanitære kriser. Formålet med samlingen var å dele erfaringer med å integrere kjønnsperspektivet i humanitær innsats. Konseptet dreide seg om «Når krisen rammer» og søkelyset ble satt på kjønnspektivet i norsk humanitær innsats og hvordan en kan styrke kvinners rettigheter i kriser og konflikter. Generalsekretærene fra de frivillige bistandsorganisasjonene holdt alle innlegg om utfordringer og muligheter. Utenriksminister Børge Brende og statssekretær Laila Bokhari deltok sammen med sentrale aktører innenfor humanitær bistand, likestilling- og myndighetspersoner, politikere, Utenriks- og forsvarskomiteen og media.

SIVILFORSVARET I STØPESKJEEN

«Konseptutredning Siviltforsvaret 2016» ble lagt frem i fjor sommer. Saken er ute på høring og Siviltforsvarsforbundet har invitert de tjenestepliktige til å være med på å påvirke forbundets høringssvar med innspill. Konseptutredningen inneholder en grundig studie av dagens siviltforsvar, en analyse av behovet for Siviltforsvaret og en beskrivelse av flere alternativer for morgendagens siviltforsvar.

–Siviltforsvarsforbundets styre vil legge de individuelle innspillene til grunn for sitt høringssvar. Vi har fått inn en del synspunkter. Det er tydelig at engasjementet er stort. Høringsfristen er 9. juni, sier forbundsleder Trond Andersen.

LANSERER NYHETSBRREV

Folk og Forsvar lanserer sitt nye nyhetsbrev i løpet av 2017. På sin hjemmeside, folkogforsvar.no, inviteres alle interesserte til å klikke seg inn og melde seg på. Nyhetsbrevet sendes ut digitalt i slutten av hver måned.

Folk og Forsvar har ungdom som en prioritert målgruppe. Det drives informasjonsarbeid gjennom kurs for videregående skoler, utgivelse av 5 årlige kontaktblader med høyt faglig innhold, arrangement av temadager, rollespillet «Vår verden» og utgivelse av «Sikkerhetspolitisk leksikon».

Alt dette er gratis. Folk og Forsvar arrangerer dessuten studieturer til bl.a. Svalbard, Brussel, USA og Wien. Daglig leder Monica Mattson Kämpe opplyser at det er stor oppslutning om organisasjonens ulike aktiviteter

NYTT STYRE I KFB

På KFBs Årsmøte ble det valgt nytt styre, bestående av Anita M. Ellingsen (leder), Anne-Lise Johnsen (nestleder). Styremedlemmer ble Wenche Rolstad, Line M. Raustein, Synnøve Lohne-Knudsen, Signe Øye og Jeanette J. Jensen. De to sistnevnte er valgt blant KFBs enkeltmedlemmer, som det nå er åpnet for.

OPPTATT AV HÆR OG HEIMEVERN

I likhet med mange andre er Norges Forsvarsforening svært opptatt av hva Landmaktutredningen vil bringe til torgs.

- Det er viktig å få Langtidsplanen på plass. Selv om den jo er vedtatt av Stortinget gjenstår prosessen hvordan landmakten skal organiseres. I foreningen er det et sterkt engasjement rundt dette. Det knytter seg stor spenning til hva studien vil føre til. Vi er kritiske til at den ikke blir lagt ut offentlig, men som en premiss for forsvarsbudsjettet for 2018. Etter vår oppfatning trenger vi debatt. Forsvarsforeningen vil ha debatt før høstens Stortingsvalg og ikke etter. Dette vil vi jobbe med i tiden som kommer. Vi gir oss ikke før vi får fremlagt en helhetlig struktur der økonomien inngår, presiserer en engasjert generalsekretær Christian Bugge-Hjort.

Hæren er en grunnpilar i Forsvaret.

Foto: Forsvarets mediesenter

KFB-AKTIVITETER

KFBs sekretariat arbeider med forberedelsen til viktige begivenheter.

- Den 8. juni arrangeres «Krisespill 2017», som tidligere gikk under betegnelsen «Linderudkonferansen». Som navnet sier så er dette et krisespill der deltakerne aktivt kan være med å håndtere en spesiell situasjon, i dette tilfelle et terrorangrep på Oslo lufthavn. Arrangementet finner sted på Den Gamle Krigsskolen
- Primo juni skal KFB delta aktivt som markører på FNs årlige mønstring på Starum. Med utgangspunkt i Sivilforsvarets anlegg der, skal FN-personell øve i praksis.
- I samarbeid med Norges Forsvarsforening skal KFB arrangere den årlige stormønstringen «Sårbarhetskonferansen». Årets konferanse finner sted på Den gamle Logen, tirsdag 26. september.

NETTVERK FOR KVINNELIG BEFAL MED NY LOGO

Nettverk for Kvinnelig Befal (NVKB) er et formalisert kontaktnett for kvinnelig befall, kvinnelige elever ved Forsvarets befallsskoler og kvinnelig reservebefall. Formålet er å skape et nettverk som styrker Forsvaret og den enkelte ved at kvinnelig befall, befallselever og vervede skaper et sterkere samhold og utveksler erfaringer.

NvKB arrangerer årlig en større konferanse der en rettet søkelyset på viktige problemstillinger relatert til Forsvaret og Forsvarets kvinner. På den siste årskonferansen på Krigsskolen Linderud var temaene «Kvinner i Strid» og «Kvinner i internasjonale operasjoner». Samtidig lanserte Nettverket sin nye logo.

IKKE ØKONOMISK LØFT I POLITIBUDSJETTENE

Til tross for beskrivelsen om at politidistriktene skulle få den ressurstilførselen de trengte, viser Politiets Fellesforbunds dypdykk i budsjettene at så ikke er tilfelle.

- Våre beregninger viser på ingen måte at politiet får et stort økonomisk løft. Situasjonen blir svært vanskelig for de fleste politimestrene i 2017, og det i det året hvor den største reformen i politiet gjennom tidene skal iverksettes, sier forbundsleder Sigve Bolstad.

En stor del av de 2,2 milliardene som bevilges ekstra til politiet for inneværende år er overførte pensjonsmidler som tidligere ble disponert av Statens pensjonskasse.

- Den reelle økningen i budsjettene blir på 800 millioner kroner. I tillegg må vi trekke fra pengene som går til lønns- og prisvekst og kompensasjon for helårsvirkning av nye stillinger i 2016, samt midler knyttet til nyansettelser av 350 nye stillinger i 2017. Da er vi nede i 300 millioner kroner, sier forbundslederen.

Tidligere i år er det kommet lovnad fra justisministeren om at alle de politistudentene fra 2016-kullet som står uten jobb, og alle studentene som uteksamineres i år, skal ha jobb innen utgangen av året.

- I følge våre beregninger viser at bare for å opprettholde samme antall politifolk uten i distriktene som i fjor trenger politiet ca. 360 millioner kroner i økte budsjetter på grunn av lønns- og prisvekst. Hvis det ikke bevilges mer penger vil vi ikke se en økning i antall ansatte, men snarere tvert om, påpeker Sigve Bolstad.

Foto: Soldatnytt

– Det er et privilegium å kunne arbeide for soldatenes rettigheter og muligheter i Forsvaret, sier landstillitsvalgt Camilla Hansen i Tillitsvalgtordningen (TVO). – Det er et godt samarbeid med ledelsen, men soldatene burde i større grad få være med på å forme fremtiden, sier hun.

AV JAN ERIK THORESEN

– GRASROTA BØR FÅ MER GEHØR

De som er kjent i hovedstaden vet at Abildsø nærmest grenser til Østmarka med sine mange turmuligheter både sommer og vinter. Her vokste Camilla Hansen opp. Det var naturlig å drive idrett og miljøet ga mange valgmuligheter. Camilla valgte svømming og var i en årrekke aktiv konkurransesvømmer i Lambertseter Svømmeklubb. Gjennom idretten lærte hun mye om hvor viktig det er med et godt sosialt miljø. Det skulle komme til å forme hennes yrkesvalg.

TØFF LÆRING

– Jeg valgte idrettslinjen, bredde, på videregående. Det var en fin kombinasjon med to treningsøkter daglig. Miljøet var bra. Vi ble en sammensveiset gjeng, inndelt i grupper avhengig av nivå. For meg ble dette en viktig utviklingsarena. Etter hvert ble jeg instruktør og jobbet bl.a. med svømmeopplæring av innvandrere. På denne måten bygde jeg kompetanse. Så bestemte jeg meg for å gå på Folkehøyskolen i Alta etter at videregående var avsluttet. Selvsagt

måtte det bli Friluftslinjen, et 70° Nord-konsept. Jeg bodde på internat og stortrivdes. I 2014 ble jeg anbefalt å søke meg til Forsvaret. Jeg var nok litt skeptisk, men tenkte at jeg kunne gi det en sjanse. FKL (Forsvarets kompestanssenter for logistikk og operativ støtte) på Sessvollmoen skulle vise seg å være perfekt for en med min bakgrunn, sier Camilla Hansen.

SPENNENDE VALG

Hun ble fort oppslukt av systemet og fortsatte i Hæren.

– Underveis i utdanningsløpet ble jeg stilt overfor mange muligheter. Jeg valgte å søke på stillingen som avdelingstillitsvalgt. Arbeidet gikk ut på å fremme soldatenes rettigheter og muligheter og rapportere til ledelsen hvordan de hadde det i tjenesten. På denne måten fikk jeg være med på å

«En åpen og resultatorientert dialog gjorde at vi tok positive grep for å forbedre enkelte ting»

Foto: Soldatnytt

Fra venstre: Camilla Hansen, landstillitsvalgt Jens Kristian Øvstebø, viseadmiral Ketil Olsen og korporal Malin Mørseth.

påvirke miljøet i positiv retning. Tillitsvalgtordningen er et samarbeidsorgan og en brobygger til ledelsen i Forsvaret. Jeg fikk raskt en god og positiv dialog med dem jeg rapporterte til. En åpen og resultatorientert dialog gjorde at vi tok positive grep for å forbedre enkelte ting som hadde et forbedringspotensiale. De enheter som hørte inn under avdelingen var Militærpolitiet (MP), Hundeskolen og Kjøreskolen. MP er oppdelt i flere stasjoner rundt om i landet. Min oppgave var å kartlegge forholdene og rapportere videre opp i systemet. Jeg fikk arbeide svært selvstendig og organisere hverdagen alene. Et viktig tiltak var, og er, «Soldataksjonen», den årlige holdningsaksjonen av og for menige som er inne til første-gangstjeneste. På Sessvollmoen var alle soldatene i garnisonen med på markeringen over en hel dag, forteller Camilla Hansen.

LANDSTILLITSVALGT

Senere fikk hun vervet som landstillitsvalgt.

– Hovedoppgaven er å følge opp Tillitsvalgtordningen ute på avdelingene og representere soldatene opp mot ledelsen, både militært og politisk. Dette er en stilling på overordnet nivå. Funksjonstiden for en landstillitsvalgt er tidsbegrenset med kontrakt på ett år ad gangen. Jeg er nå inne i mitt siste år. Hvordan veien videre blir, vet jeg ikke helt sikkert, men sannsynligvis vil jeg finne meg en sivil jobb. Å arbeide med mennesker og miljø ligger godt til rette for meg. Det kan godt hende at jeg vil kunne søke meg tilbake til Forsvaret igjen senere, men akkurat nå er jeg ikke fullt motivert for eksempelvis å søke Krigsskolen. Jeg stortrives imidlertid i Forsvaret og har ingen betenkeligheter med å

anbefale en karriere der. For meg har det vært lærerikt. Det å tåle stress og press, knytte nettverk og føle at en mestrer sin oppgave har vært givende, sier Camilla Hansen.

KUTT OG ETABLERING

Som tillitsvalgt har hun gjort seg sine tanker om de prosesser som pågår i Forsvaret i dag.

– Jeg synes grasrota bør bli tatt mer med på råd, både når det skal kuttes og etableres noe nytt. Det er ikke alltid en helhetlig forståelse for konsekvensene av enkelte vedtak. Selv om det er et godt samarbeidsklima mellom soldatene og ledelsen, er det noen utfordringer, sier Camilla Hansen.

gjesteskribenten: Kristin Lund

Kristin Lund er generalmajor med lang og variert tjenestebakgrunn, både hjemme og ute. Hun ble den første kvinne som ble utnevnt til offiser på generalnivå i Hæren. Lund er innehaver av en rekke norske og utenlandske utmerkelser. Fra 2014–2016 var hun styrkesjef for FN-styrken UNFICYP.

Mye å lære fra internasjonale operasjoner

Jeg tror det er mange elementer som kan overføres fra en internasjonal operasjon til norske utfordringer i beredskapsarbeidet. Jeg har vært deployert i mange operasjoner, men den siste er kanskje den som gir et godt bilde på overførbarhet og hvor viktig det er å tenke på beredskap og sikkerhet.

Jeg ble utnevnt 12.mai 2014 av FNs Sikkerhetsråd til Styrkesjef (Force Commander) for FNs fredsbevarende styrke på Kypros, UNFICYP. Forventningene var høye siden jeg var FNs første kvinnelige Styrkesjef noen sinne. Etter forberedelser og oppdateringer i FNs Hovedkvarter i New York dro jeg til Kypros. Jeg tok offisielt kommando den 11. august 2014. Dette var første og muligens siste gang Norge har deltatt i denne operasjonen. UNFICYP er en av FNs eldste operasjoner som ble etablert i 1964.

Både jeg og mine medarbeidere fikk en svært god motakelse. Utfordringer var heller at alle ville ha en bit av deg. Det var alltid et dilemma å prøve å være imøtekommande for alle og samtidig lede en militær styrke. Etter hvert som jeg ble bedre kjent med menneskene og kulturen på øya ble det mye lettere å kombinere.

Det er veldig vanskelig å endre en organisasjon som har eksistert i over 50 år. Når du kommer som sjef til en styrke så er det viktig å prioritere arbeidet og jobbe systematisk og ha medarbeiderne med på laget.

En FN styrke består av både militære og sivile mennesker. Ofte er det de sivile som har prioritet. De skal samarbeide med samfunnet rundt oss. I tillegg så er det fredsprosessen på Kypros som har høyest prioritet. Denne ledes av Espen Barth Eide. Min jobb ble å legge forholdene til rette for et godt forhandlings klima.

UNFICYP har helikoptre som ble flittig brukt for å skaffe oversikt over hva jeg hadde ansvaret for. Området utgjorde 3 % av Kypros areal i form av en Buffersone, som var 180 km lang og fra 3 til 4 m bred. Det bodde ca. 8000 mennesker i Buffersonen, som var delt inn i tre sektorer.

Jeg valgte å prioritere sikkerhet, trening og holdninger. På Kypros har det vært et slags status quo i ca. 20 år mellom de to store styrkene på hver side (88000 Gresk Kyprioter/Greske og 65000 Tyrkiske/Tyrkisk Kypriotiske soldater). Jeg tror at dette «status Quo» har medført at personellet ikke har hatt sikkerhet og beredskap øverst på sin prioritetsliste. De siste 10 årene var det ikke satt av noen midler til sikkerhet og beredskaps arbeid. Om-prioriteringer var nødvendig.

I min periode ble samtlige leire forsterket med forbedret med gjerde og nye porter, og vaktene ble bevæpnet. Videre ble planer utarbeidet og forskjellige scenarier ble trent jevnlig. Trening er en nødvendighet, særlig i en organisasjon som stadig skifter personell.

Som øverst ansvarlig for militærstyrke måtte vi være forberedt på mange forskjellige situasjoner. Syriske flyktninger var en, men den største utfordringen var skogbrann. Hver måned hadde vi brannøvelser. I sommerperioden er alle patruljer utrustet med brannslukningsutstyr. Det som er utfordrende er at vinden skifter plutselig og du kan lett bli tatt av flammene. Det skjedde dessverre sist år, ikke vårt personell, men profesjonelle brannmenn som omkom.

Siden vi har personell og helikoptre ute hver dag og natt er vi kanskje den beste beredskapen i det området vi operer i. Derfor jobber vi aktivt med begge sider i konflikten for å prøve å få de til i fellesskap å lage gode planer og varslingsrutiner.

UNFICYP har et stort ansvar i å ivareta alle de andre FN misjonene i Midtøsten. Dette innebar at planverk måtte gjennomgås og ikke minst øves. FN har pålagt sine misjoner å trene minst en gang per år. Det er alt for lite. Vi trente oftere og hver sektor hadde sine øvingsplaner for 6 måneder av gangen.

Det var heller ikke gjort noe på annen infrastruktur, det vil si at Observasjonstårn og poster (146 stk.) holdt på å falle sammen. Her ble det også satt i gang et stort prosjekt som gikk på helse, miljø og sikkerhet. Befolkningen på Kypros så at det skjedde noe med leirene, observasjonsposter osv. Jeg tror holdningene hos kypriotene endret seg positivt, også i relasjon til økt treningsaktivitet i Buffersonen. Siden den militære situasjonen var så rolig og under kontroll kunne jeg engasjere meg mye mer i samfunnet på begge sider. Gjennom tidligere analyser utført på øya ble jeg kjent med at det var kvinner mellom 35–55 år som i 2004 stemte nei til Annan Planen som var fremforhandlet. Da viste jeg hvilket segment jeg måtte fokusere på. Jeg var ukjentlig aktiv i kvinnenettverk og organisasjoner. På agendaen var det selvfølgelig likestilling, men like mye det å ta ansvar for sin egen sikkerhet og få til en god utvikling på Kypros for kommende generasjoner.

Min konklusjon da jeg forlot Kypros 29. juni 2016 var at det nytter å ta tak i egen organisasjon i relasjon til sikkerhet, øving og beredskap. Slik er det også i Norge.

KFB er et samarbeids- og interesse-organ for organisasjoner som er opptatt av samfunnsikkerhet og beredskap med utgangspunkt i Totalforsvarskonseptet:

NEGOTIA

NETTVERK FOR
KVINNELIG BEFAL (NvKB)

NORGES KVINNE- OG
FAMILIEFORBUND (K&F)

NORGES LOTTEFORBUND (NLF)

PERSONELLFORBUNDET (Pefo)

NORGES FORSVARSFORENING (NFF)

FOLK OG FORSVAR

NORGES SIVILFORSVARSFORBUND

STYRET

LEDER

Anita M. Ellingsen
styreleder@kfb.no

NESTLEDER

Anne-Lise Johnsen
anlijohnsen@gmail.com

MEDLEMMER

Wenche Rolstad (K&F)
wrwenche10@gmail.com

Line Wigdal Raustein (NLF)
forbundsleder@lottene.no

Synnøve Lohne-Knudsen (NEGOTIA)
slk@negotia.no

Jeanette J. Jensen
jea.juje@gmail.com

Signe Øye
signe.oye@online.no

SEKRETARIATET

DAGLIG LEDER
Hanne Guro Garder
hanne.garder@kfb.no

SEKRETARIATSMEDARBEIDER
Hilde Andrea Johansson
hilde.johansson@kfb.no

REDAKTØR
Jan Erik Thoresen
redaksjon@kfb.no

FYLKESKONTAKTER

AUST-AGDER

Gro Jareid
976 34 035
ghj.eid@gmail.com

HORDALAND

Bjarnhild Hodneland
928 93 155
bhodneland@gmail.com

OSLO OG AKERSHUS

Jeanette J. Jensen
467 74 066
jea.juje@gmail.com

TELEMARK

Åsne Fjeld
971 18 822
aasnesfjeld@gmail.com

VESTFOLD

Solfrid Bergan
975 34 676
godt.salg@start.no

BUSKERUD

Kari Harm
917 28 547
kaharm@online.no

MØRE OG ROMSDAL

Anne-Lise Johnsen
412 48 664
anlijohnsen@gmail.com

SOGN OG FJORDANE

Nina C. R. Solvi
926 67 111
ncathri@online.no

TROMS

Emmy Iversen
977 62 598
emmyiversen@yahoo.no

ØSTFOLD

Sølvi Skram Vedø
901 61 399
solvi.skram.vedo@gmail.com

HEDMARK

Grete Nordbæk
970 61 098
greno10@online.no

OPPLAND

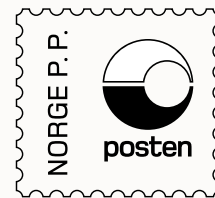
Wenche Rolstad
402 44 896
wrwenche@gmail.com

SØR-TRØNDELAG

Liv Aasen Mjelde
905 38 051
l-aamjel@online.no

VEST-AGDER

Vera Ringdal Folkvord
915 81 675
verafolkvord@hotmail.com

KFBS BEREDSKAPSPRIS 2016 UTDELT

Foto: Ole Martin Mortvedt, PF

KFBs Beredskapspris for 2016 ble utdelt på «Totalforsvarskonferansen 2017», som fant sted på Litteraturhuset i Oslo. Tradisjonen tro ble det to prisvinnere; en for sivil og en for militær sektor.

I sivil sektor ble prisen tildelt innsatsleder Tor Langli, Oslo politidistrikt. I juryens begrunnelse ble det lagt vekt på prisvinnerens brennende engasjement innenfor operativ tjeneste i politiet og at han på den måten utmerker seg i arbeidet med samfunnssikkerheten. Videre ble det pekt på hans innsats under terroranslaget mot regjeringskvartalet 22. juli. «Han utfører sin profesjon på en enestående måte. Han stiller opp på fritiden ved ulike hendelser relatert til sitt yrke, og har således engasjert seg langt utover det som må kunne sies å forventes. Hos prisvinneren sitter smilet løst og

han utstråler en vennlig ro. Han er flink til å gi ros og god til å behandle mennesker. Av kollegene blir han betegnet som veldig lojal og en du kan stole 100 prosent på».

Sjef Heimevernet, generalmajor Tor Rune Raabye, ble tildelt prisen for forsvarsrelatert sektor. Av juryen blir han beskrevet som «en person som opptrer med faglig tyngde og troverdighet. Han har vektlagt å bygge opp avdelinger med en operativ evne og troverdig reaksjonsevne, både for innsats som en del av det militære forsvar og som støtte til det sivile samfunn som en del av totalforsvaret. Han har vært en ledetråd i å fylle organisasjonen med reell beredskap. Årets prisvinner i forsvarsrelatert sektor fremstår i sitt virke som synlig, sterk og klar til stor tilfredshet både for egne mannskaper og i andre offentlige rom opptatt av Norges forsvar. Kandidaten har klare meninger om den utviklingen organisasjonen han leder bør ha

Tor Langli og KFBs styreleder, Anita Ellingsen.

for å ivareta sine oppgaver slik at den kan videreføres som en sterk landsdekkende militær beredskapsorganisasjon også i fremtiden. Han har på en meget god måte kommunisert og synliggjort daglige oppgaver, og sitt syn på oppdrag og utfordringer Forsvaret og hans organisasjon må løse».

Mer om Beredskapsprisens jury og dens begrunnelse på www.kfb.no.

Hvordan skape
et trygt og
robust samfunn?

Klikk deg inn på

www.kfb.no

KFB
Kvinnens Frivillige Beredskap